

"Quan parlen d'immigració no em sento al·ludida"

Maria Eugènia Cuenca (Calataiud, 1947), consellera de Governació de la Generalitat de Catalunya. Era en el nucli inicial de CDC, muntà una bona part de la xarxa de l'escola pública del país i ara depenen d'ella els Mossos d'Esquadra, els bombers i la funció pública. Dura, reservada i molt gelosa de la seva intimitat, és la primera dona que arriba a consellera, en un Govern sense quotes femenines.

Consellera, els incendis ja han estat sufocats, però potser el pitjor encara ha de venir. Ahir La Vanguardia publicava un acudit amb el conseller d'Agricultura culpant els ciutadans del foc. Al seu costat, vostè deia: "Però, quan els boscos són verds i frondosos, és gràcies a l'administració". Duríssim, oi?

—Miri, el dibuix, el vaig trobar una mica estúpid, i no pel que deia sinó per altres raons. No sé per què aquest senyor cada vegada que em dibuixa em pinta amb una estrella de xèrif. No havia vist que ho fes amb els anteriors consellers de Governació. En aquest sentit el trobo estúpid. I el comentari que hi feia, gratuït. No es tracta d'acusar el ciutadà, però tothom està d'acord que, a vegades, la responsabilitat brilla per la seva absència. A partir d'aquí, l'administració haurà d'estudiar més a fons com hauria d'obrar, si es tornés a donar una simultaneïtat de focs tan espectacular: 350 incendis en una setmana.

—Sembla que enguany els focs la perseguïen. Primer el Liceu, ara els boscos. Hi haurà la mateixa unitat institucional i el mateix entusiasme per a salvar els boscos que per a reconstruir el Liceu?

—Jo tinc l'obligació d'aconseguir-ho. De totes maneres hi ha propostes que... Diuen que cal crear una unitat especial per als grans focs; doncs no hi va haver un problema de grans focs, sinó de molts focs petits. Les condicions climatològiques d'aquests dies han estat extraordinàries, com ho van ser en el cas de l'incendi de Califòrnia i fins i tot en el d'Austràlia, salvades les distàncies. I en aquests països les forces polítiques n'han estat conscients i no han fet crítiques gratuïtes o frívoles.

—Deixem l'actualitat. Vostè és la segona persona que arriba a consellera havent nascut fora de Catalunya. El primer fou Josep Manuel Basàñez, però tothom sabia que era un conseller provisional...

—Provisional? Nooo...

—Tothom ho va entendre així, si més no. Vostè va néixer a Calataiud a final dels 40, quan ja havien passat les angúnies de la postguerra...

—Al 1947. Jo, per sort, d'aquestes angúnies, no en vaig passar. Vaig tenir una joventut

molt alegre. El meu pare era professor i la mare feia feines a casa. Tot i així, ella havia estudiat, era de les poques dones de l'època que va poder estudiar fins a l'equivalent del que avui és el COU. Era una família molt normal, i a més molt estimada a Calataiud. El professor, en una ciutat de 20.000 habitants, tothom el coneix. L'EGB i el batxillerat, els vaig fer allà, i després vaig anar a Saragossa a estudiar Dret. Immediatament d'acabada la carrera em vaig casar i vaig venir a viure a Catalunya.

—Per què?

—Perquè em vaig casar amb un català i mira... De seguida vaig entrar de professora a la Universitat Autònoma de Barcelona, on es vivia un ambient molt obert i molt actiu en l'antifranquisme.

—Va militar en alguna organització?

—No, el primer carnet que he tingut és el de CDC.

—A la UAB devia coincidir amb personatges que després han tingut un relleu públic...

—Sí, sí, gairebé amb tots! Hi havia l'Isidre Molas, que després fou president del Parlament, Josep Maria Vallès, rector fins fa poc de l'Autònoma, Jesús Maria Rodés, actual director de l'Escola de Policia de Catalunya, Narcís Serra, Eduardo Martín Toval...

—Fins ara tots d'esquerres...

—També hi havia en Carles Gasòliba...

—Ah!

—... i l'Ernest Lluch.

—Conserva alguna amistat especial d'aquells temps?

—Jo diria que tots.

—Però el fet és que, tot i estar envoltada de progrés, l'any 1975 entra a CDC. Per què?

—En aquell moment, a la universitat sobretot, hi havia el PSUC —i jo mai no he tingut un pensament comunista—. I també hi havia Convergència Socialista, amb plantejament d'autogestió, coses molt boniques i il·lusionants. Però no era la meua manera de pensar. En aquell moment CDC recollia la meua manera de pensar políticament, i per això vaig entrar al partit, quan érem poquíssims.

—Vostè no ha seguit la trajectòria clàssica de l'immigrat que arribava a Catalunya en aquella època: treballador industrial que s'estableix en un barri perifèric de Barcelona

i milita en un partit d'esquerres. Quan es parla d'immigració es dona per al·ludida?

—La gent que venia de fora de Catalunya no se sentia bé quan els deien que eren immigrants. Per què? Hi havia una mentalitat molt centralista, molt d'Espanya, i molta gent se sobtava que, pel fet de canviar de província dins d'Espanya, els diguessin immigrants. Jo segurament que no m'he sentit al·ludida mai, i també és cert que em vaig integrar molt ràpidament, segurament gràcies a la família del meu marit, que era catalana. Amb el temps l'expressió "immigrant" crec que s'ha anat eradicant bastant i crec que és positiu.

—*De la seva època a la Secretaria General de la Conselleria d'Ensenyament (82-86) n'ha quedat una malfiança dels sectors eclesiàstics contra la seva persona. Vostè ho sap, oi?*

—Doncs no ho sabia, me'n vaig assabentar per la premsa quan em van nomenar consellera de Governació. No entenc d'on ve, tot això.

—*Diuen que vostè no va defensar l'escola privada religiosa tant com hauria estat desitjable...*

—A veure: a Catalunya hi havia un desequilibri molt exagerat entre escola pública i escola privada, en favor de la segona, per raons històriques. Això s'havia de corregir per aconseguir un equilibri de sistema mixt, que és el que deia el programa electoral de CiU. I això és el que vam fer amb el conseller Guitart: en quatre anys vam construir més de 100.000 places escolars públiques. D'una altra banda crec que vaig tractar l'escola privada amb més comprensió que no pas l'administració de Madrid. Per tant tinc una absoluta tranquil·litat sobre el que vam fer.

—*Algú ha dit que aquesta desconfiança eclesiàstica per vostè, que existeix, pot tenir la seva correspondència també dins de CDC. Vaja, que vostè seria mal vista pel nucli ideològic dur del pujolisme, molt vinculat al catolicisme. Ho ha notat?*

—No. És clar que... pretendre que el cent per cent de la gent que t'envolta estigui d'acord amb el que fas és una cosa totalment il·lusòria. I no tan sols en el tema religiós. Però jo, d'això, no en dedueixo cap rebuig.

—*La classifiquen de roquista. Potser és per la seva sensibilitat laica: es va divorciar i s'ha casat recentment en segones núpcies i pel civil...*

—No, jo crec que al voltant del president hi ha persones laiques i no laiques, igual que al voltant d'en Miquel. Amb aquest criteri no es poden assignar fidelitats, són comentaris sense cap fonament. Per una altra banda, haig de dir que el president Pujol és una persona extremadament humana, en el sentit de comprensió dels avatars de la vida de cadascú. I la seva comprensió no ve del catolicisme o del laïcisme, sinó de la seva capacitat d'en-

“Pujol és una persona extremadament humana, en el sentit de comprensió dels avatars de la vida de cadascú. I la seva comprensió no ve del catolicisme o del laïcisme, sinó de la seva capacitat d'entendre els problemes personals de cadascú.”

tendre els problemes personals de cadascú.

—*Dins el partit no s'ha sentit mai mal vista per coses personals com aquesta?*

—Miri, quan un té un problema personal, ja en té prou amb el problema, que hagi d'estar pendent de què en pensen els altres.

—*Després del període a Ensenyament va fer de diputada a Madrid. Té consciència d'haver votat alguna llei a Madrid que després hagi anat contra l'autogovern de Catalunya?*

—Home... A veure, qui governava era el Partit Socialista, i amb majoria absoluta. Per tant, no totes les lleis que vam votar eren plenament satisfactòries, però sí a mitges, perquè sense l'aportació de CiU haurien estat pitjors. Aquesta és la línia en què vam treballar.

—*Hi ha una llei que ara l'afecta directament com a consellera de Governació i que vostè va votar: la de Forces i Cossos de Seguretat de l'estat.*

—No, crec que no la vaig votar. A veure..., jo vaig començar al Congrés el setembre del 86..., i em sembla que aquesta llei és anterior. Ho hauria de mirar. (S'aixeca i busca en la biblioteca. Troba un llibre gros i pesant, i comença a resseguir-ne l'índex amb el dit). Aquí ho tens! Veus? La llei és anterior. No la vaig votar (i fa un gest que es podria interpretar d'al·leujament).

—*Li descarrega la consciència?*

—Vejam, aquesta llei és de l'any 86, amb un PSOE amb majoria absolutíssima i una autonomia estrenada de feia molt poc. I és una llei que permet dues lectures. Per això, entre altres coses, ha tingut molts entrebancs el Projecte de Llei de Policia Autònoma abans d'arribar al Parlament. Evidentment, en aquell moment Minoria Catalana va votar la lectura positiva de la llei.

—*Però, escolti, és positiu que l'autonomia de Catalunya depengui permanentment d'una lectura positiva o negativa?*

—Les lleis mai no acaben de recollir tots els supòsits i per tant s'han d'interpretar. De totes maneres, en aquell moment CiU no era decisiva a Madrid i els socialistes dictaven les lleis bàsicament a conveniència seva.

—*En tota la seva trajectòria política, on és que ha trobat més masclisme?*

—Hi ha un moment que això del masclisme es confon. Sempre n'hi ha hagut, de masclisme, però quan arribes a un determinat lloc ja no saps si és masclisme o és simplement una crítica per raó del càrrec. Deu ser una barreja de totes dues coses.

—*La classe política catalana és masclista?*

—A Catalunya és un fet normal i habitual que la dona treballi. L'acceptació del treball de la dona és més gran aquí que no fora de Catalunya. Allà la mestressa de casa pura existeix molt més que no pas aquí. La classe política és exactament igual que la societat.

—S'ha hagut de barallar algun cop per aquest motiu?

—No em barallo, perquè estic molt acostumada a sentir segons quines expressions i comentaris. De vegades n'hi ha prou dient "ja hi tornem a ser!", i aconseguixo el mateix amb una actitud simpàtica que no barallant-m'hi.

—Vostè està en un partit que no en sap res, de quotes femenines, i en un govern on, en catorze anys, l'única dona que s'hi ha assegut és vostè. Des d'aquest punt de vista se sentiria més còmoda en un altre partit?

—A Convergència hi ha moltíssimes dones que treballen. Que en primera fila no n'hi hagi gaires passa més o menys igual en tots els partits. Sempre he dit que les quotes em semblen bé, però tampoc no qüestiono que no hi siguin. L'important és de posar les condicions socials perquè la dona pugui triar lliurement què vol fer. Si les dones decideixen que, per la seva idiosincràsia, no volen estar en primera fila de la política, o que preferixen d'estar-se a casa, em sembla bé, sempre que hi hagi la possibilitat d'optar. I això no hi és encara. És molt difícil, per exemple, que una dona es decideixi a fer política amb totes les conseqüències pels condicionaments familiars que representa. Tot això s'ha de resoldre.

(Entra al despatx la cap de protocol de la consellera: "Consellera, d'aquí a deu minuts ha de sortir cap a Palau".)

—Seré ràpid. Què negociem amb Madrid en matèria de policia?

—Negociem el model de policia. La Generalitat és l'expressió màxima de l'autogovern de Catalunya i per tant ha de ser responsable també de la seguretat dels seus ciutadans.

—I això com es concreta?

—El ciutadà ha de sentir que, la seguretat, la hi proporciona el govern de Catalunya. Això respon a la constitució i a l'estructura jurídica de l'estat. No s'entén que el Govern de Catalunya no tingui res a dir en matèria de seguretat. El que no volem de cap manera és continuar en aquesta situació.

—No m'ha contestat. Això vol dir concretament que la policia de l'estat i la Guàrdia Civil passin a dependre de la Generalitat?

—Tots els serveis policíacs de Catalunya han d'estar sota la responsabilitat de la Generalitat. Les fórmules, ja sap que s'han d'acordar per transferència de serveis o de funcions. És en la concreció d'això que treballem.

—Ja veig que no em dirà res.

—Vostè va assessorar la Generalitat provisional en la negociació de transferències amb Madrid, oi?

—Sí. Recordo que un dia Jordi Pujol em va trucar i em va dir: "Escolta, hauries de parlar amb en Pi-Sunyer —que havia estat nomenat conseller d'Ensenyament del govern Tarradellas— perquè necessita un administrativista que l'assessori en transferències d'universitats". Jo de primer vaig dir que no, que estava molt ficada en la tesi doctoral, tenia la filla acabada de néixer... i ell em va dir: "Doncs, no siguis mal educada i almenys vé a veure'l". Hi vaig anar i m'hi vaig quedar.

—I la filla?

—Mira, trampejant.

—Sí que li he dit: els serveis de policia han d'estar sota la responsabilitat de la Generalitat, i això avui no passa.

—Vostès han obert la porta legal a la integració directa de policies de l'estat i de guàrdies civils al cos de mossos d'esquadra. Per què?

—Sobre això s'han fet molts comentaris i, a més, d'una notable lleugeresa. El projecte de llei de policia autonòmica el que preveu és que les funcions del cos de policia autonòmica puguin ser exercides per agents de les forces de seguretat de l'estat que s'integrin al cos. Aquesta és una possibilitat. En la negociació que fem amb Madrid s'ha d'acordar com es produeix això. Ha de ser integració? No forçosament.

—El punt és delicat. No és el mateix que una unitat determinada de la policia de l'estat passi a dependre de la Generalitat o que aquesta unitat s'integri directament als Mossos d'Esquadra, amb uniforme i tot.

—És que no som en aquest punt, encara. La llei preveu aquesta possibilitat, i potser la negociació acabarà dient que hi haurà adscripció però no integració. Tot això és sobre la taula, i si tot va bé i les turbulències d'aquests dies no impedeixen que el PSOE continuï governant, jo crec que l'acord no hauria de trigar gaire.

—Asunción és més finet que Corcuera, en aquest punt?

—Doncs..., ja li ho diré! Ho espero.

—Almenys s'hi pot entendre en català.

—Sí, sí. Tenim molt bona relació.

—Hi haurà supressió de governadors civils?

—Aquest és un tema a estudiar. Però, de primer, el model de policia.

—Pot posar data a l'acord?

—Seria bo que el progrés de l'acord anés paral·lel a la discussió de la llei al Parlament. Jo voldria que estigués abans de l'estiu.

—Acabo. Quina és l'última pel·lícula que ha anat a veure la consellera de Governació?

—En el nom del Pare.

—La va anar a veure en català?

—...No ho recordo. Amb subtítols, no ho era; però no ho recordo. La vaig anar a veure al Comèdia, al passeig de Gràcia.

—Doncs la va veure en castellà.

—Ah, sí? La veritat és que no m'hi vaig fixar quan vaig mirar el diari.

—Com s'ho fa per treure's del damunt els guardaespalles quan va al cinema?

—Jo sempre en porto.

Eduard Voltas